

3.5 מיליארד שקל להחזרת 2,000 מוחות לישראל

31.5.2010 | מאת אורה קורן

<< המועצה הלאומית למחקר ופיתוח (מולמו"פ) מציעה לממשלה להשקיע כ-3.5 מיליארד שקל ב-2010-2014 כדי להחזיר כ-2,000 מוחות ישראלים שנמצאים בחו"ל לתעשייה, למגזר הציבורי ולאקדמיה בישראל.

460 איש יוחזרו לתעשייה בהשקעה של 1.6 מיליארד שקל, 770 יוחזרו למגזר הציבורי למחקר ולשיפור השירות בהשקעה של 828 מיליון שקל ו-700 יוחזרו לאקדמיה בהשקעה של 1.053 מיליארד שקל. המלצות אלה הן חלק מדו"ח על מצב המו"פ בישראל, שהמועצה גיבשה ב-2008-2009 והגישה אתמול לממשלה. חלק מהמלצותיה פורסם במהלך השנתיים האחרונות ואף יושם, כמו הקמת קרן ביטכנולוגית ותוכנית השבת מוחות לאקדמיה. לדברי

עודד

אברמסקי,

יו"ר

המולמו"פ,

הדו"ח מתריע

על כך שאין

בישראל

מדיניות

כוללת ואין

תכנון

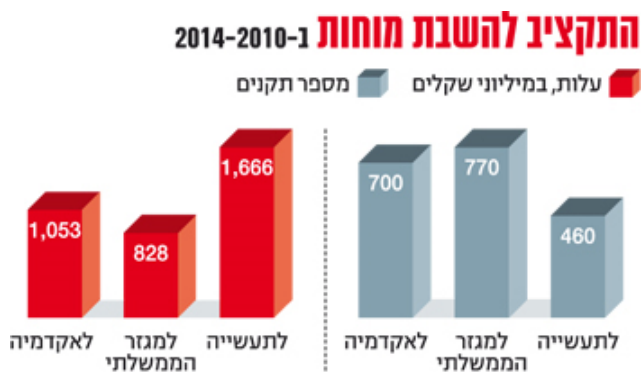
רב-שנתי

לנושאי

המו"פ.

אברמסקי ציין

שבישראל,

מקור: המועצה הלאומית למו"פ

שבה יש למו"פ תפקיד כל כך מרכזי לכלכלה ולחברה, חשוב שהממשלה תוביל תכנון רב-שנתי של מדיניות המו"פ הלאומית.

על רקע זה, למשל, אחת ההמלצות הראשונות בדו"ח היא להקים בבסיס התקציב הממשלתי קרן ייחודית חדשה למימון תשתיות מחקר לאומיות בהיקף של 100 מיליון שקל בשנה. תוספת כזאת תהיה בעלת משמעות מכרעת ליכולות המחקר של הקהילה המדעית הישראלית, ותבסס את מעמדה בשיתופי פעולה עם קהילות מחקר באירופה ובעולם. הקרן תוכל להתנהל כקרן ייעודית תחת הקרן הלאומית למדע, או להתחלק בין ות"ת (ועדה לתכנון ותקצוב במועצה להשכלה גבוהה) לבין משרד התמ"ת.

הדו"ח מתריע מהחמרת מגמות שליליות הנובעות מירידת חלקה של הממשלה במימון המו"פ באקדמיה ובתעשייה, מירידה במספר הלומדים במדעים הניסויים ומתהליך ההזדקנות של הסגל האקדמי בישראל.

לדברי רוני דיין, מנהל המולמו"פ, המועצה המליצה בעדיפות ראשונה להחזיר מוחות לתעשייה, שבה על כל מומחה שחוזר נקלטים חמישה עובדים מקומיים בתחום. בעדיפות שנייה המליצה להשיב מוחות לאקדמיה, אך הממשלה הפכה את סדר העדיפויות ובהמלצת ראש המועצה לכלכלה וחברה במשרד ראש הממשלה, יוג'ין קנדל, וראש ות"ת, מנואל טרכטנברג, הוחלט לתת קדימות להשבת מוחות לאקדמיה.

מתגברים את בתי החולים

לפי הוועדה, אוכלוסיית היעד של החוזרים המועמדים לקליטה בתחום התעשייה תוגדר לפי קריטריונים בהם תואר אקדמי בהנדסה או במדעים, ניסיון של שמונה שנים לפחות בתחום התמחותם ובעלי ערך מוסף משמעותי לתעשייה הישראלית.

מסלולי חזרה לישראל יהיו מסלול מומחה, שבו יצטרף ישראלי עם ידע ייחודי לתעשייה קיימת; מסלול הובלת פרויקטים בתעשייה קיימת; מסלול יזם שבו חוזר ישראלי עם רעיון ומשתלב בתוכנית החממות הממשלתית, או מקבל מימון מקרן הון סיכון; ומסלול העברת פעילות לישראל כמו מרכז מו"פ. לצורך איתור הישראלים ויצירת הקשר בינם לבין התעשייה הישראלית, יוקם גוף שיפעיל שני עובדים בארה"ב ועובד באילום.

בתחום המגזר הציבורי, המליצה הוועדה על תוכנית לקליטת מדענים חוקרים

ובעלי תארים מתקדמים במשך חמש שנים. בכלל זה, ממליצה הוועדה להוסיף 150 תקני חוקרים במכוני המחקר הממשלתיים בעלות כוללת של 424 מיליון שקל; להוסיף 120 תקנים לחוקרים במרכזי מו"פ אזוריים בעלות כוללת של 233 מיליון שקל; להוסיף 300 תקנים לרופאים בבתי החולים הציבוריים בעלות כוללת של 222 מיליון שקל; וליצור 100 משרות רופא חוקר ולתקצב מחצית מהמשרה בעלות כוללת של 140 מיליון שקל.

כמו כן, הציעה הוועדה להוסיף שעות למערכת החינוך בגין קליטתם של 100 מורים למקצועות המדעיים בחטיבות העליונות, בעלות כוללת של 31 מיליון שקל. עלות התוכנית היא 1.050 מיליארד שקל. בתום תקופת המבצע חלק מעלויות התוכנית יצטרכו להיתוסף לבסיס התקציב השנתי של משרד הממשלה, כדי לאפשר המשך העסקה בתקנים תוך התמודדות תחרותית בקרנות מחקר שיוגדלו.

בתחום האקדמיה מציעה המולמו"פ לגייס בחמש השנים הקרובות 500 חברי סגל בכיר לאוניברסיטאות (100 בשנה) נוסף למינויים הנדרשים להחלפת הפורשים מדי שנה; ולגייס 200 חברי סגל בכיר למכללות (40 בשנה) שלחלק גדול מהם יש תקנים פתוחים שאינם מאוישים. התקצוב לנושא זה יועבר לות"ת, ולפיו היא תכין תוכנית מפורטת למימושה יחד עם האוניברסיטאות והמכללות.

המולמו"פ מציעה להפנות כ-10% מכמות זו לקליטת מומחים לשיפור שיטות הוראה בבתי הספר לחינוך של האוניברסיטאות, במגמה לשפר את איכות ושיטות ההוראה במכללות ובבתי הספר התיכוניים והעממיים. בנוסף, היא ממליצה לקלוט כ-20% ממספר הקליטות במקצועות החסרים והנדרשים.

לפי המלצת הוועדה, תוקם ועדת מומחים שתבדוק ותכין דו"ח על המקצועות; ויש ליצור תנאים משופרים למורים מהתעשייה שיגיעו לישראל כחלק מהתוכנית להחזרת מומחים לתעשייה כעמיתי מחקר והוראה במכללות ובאוניברסיטאות. עוד הוצע להעניק מלגה לצעירים לפני יציאתם ללימודי דוקטורט בחו"ל המותנית בחזרתם לישראל בסיום לימודיהם, תוך העדפה למקצועות הנדרשים במשק.

הממשלה תתרום למו"פ התעשייתי

המועצה קבעה כי המו"פ התעשייתי הוא מנוע צמיחה אסטרטגי של המשק, ולכן על הממשלה לגבש לגביו תוכנית רב-שנתית. המועצה ממליצה על השתתפות הממשלה במו"פ התעשייתי בשיעור של 10% (שיעור השתתפות דומה לממוצע ב-1999-2000) לעומת השתתפות של 90% של הסקטור העסקי - מטרה שאליה יש להגיע בתוך שלוש-ארבע שנים. המלצה זו תואמת מחקר שבוצע על ידי OECD, המצביע על תשואה שולית מרבית למשק כאשר שיעור ההשתתפות של הממשלה הוא 13%.

עוד המליצה המועצה לקדם הקמת מרכזי מו"פ של חברות בינלאומיות מובילות תוך קביעת תנאי סף לפיהם כניסת החברות הבינלאומיות למסגרת התמיכה תיגזר מהיקף המו"פ השנתי שיבוצע בישראל ומרמת החדשנות במו"פ שיבוצע.

המועצה הדגישה את תרומת המגזר הביטחוני לתעשייה והציעה לבחון את טיפוחם וקידומם של תחומי מו"פ שבהם קיימים יישומים ביטחוניים ואזרחיים. עוד המליצה המועצה לבחון דרכים ליצירת מעורבות גבוהה יותר של הגופים המוסדיים בגיוס הון לקידום המחקר והפיתוח. המועצה ציינה כי שיתוף הפעולה בין קהילות המחקר והפיתוח בתעשייה, באקדמיה, במכללות ובמכוני המחקר הוא גורם מרכזי ביצירת "הבידול" הטכנולוגי-מדעי של ישראל בשוק העולמי.